

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izdaja vsak četrtek in velja s pošiljavo vred 24 v. v Mariboru s pošiljavo na dom za celo leto 6 K, pol leta 3 K in za šest let 15 K. Manjšina za Nemčije 5 K, za kroge tovarniške države 8 K. Kdor hoče sam po njega, plača za leto samo 5 K. — Naročniki se pošlje na: Upravištvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopolnjuje do odpovedi. — Daje „Katoškega tiskovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni list stane 12 v. — Uredništvo: Koroška cesta št. 5. — Rokoviti se ne vračajo. — Upravištvo: Koroška cesta št. 5, sprejemna soba.

Za inzerate se plačuje od enostopne pešturice za enkrat 24 v., ali kar je leto, 1 kvadrant tiskovnega prostora 16 v. Za večerjane oglase primeren pogost. V oddelku „Mala naznanila“ stane beseda 5 v. Partic in zabave vsake pešturice 24 v., izjave in Postano 36 v. — Inzerati se sprejemajo do ture opoldne. — Nezaprite reklamacije so pošiljane proste.

Novo ministrstvo.

Štajerski Slovenec dr. vitez Zolger minister.

V Avstriji smo dobili zopet novo ministrstvo. Ker se ministrskemu predsedniku Seidlerju ni posredilo sestaviti parlamentarne vlade, t. j. ministrstva, ki bi bilo sestavljeno po večini iz državnozbornih poslancev, je v četrtek dne 30. avgusta sestavil uradniško ministrstvo. Dosedanje voditelje ministrstev je večinoma določil za prave ministre. Obenem pa je določil še štiri nove ministre, katerim so poverjene posebne naloge. Med temi je tudi Slovenec dr. Ivan vitez Zolger. Cesar Karel je dne 31. avgusta poslal vitezju Seidlerju lastnoročno pismo, v katerem imenuje naslednje nove ministre: dr. Ludovika Cwiklinskega ministrom za uk in bogočastje, dr. Karla barona Bahnsa za železniškega ministra, dr. Hugona vitezja pl. Schauer za pravosodnega ministra, dr. Emila Homana pl. Herimberg za ministra javnih del, dr. Ferdinanda barona Wimmerja za finančnega ministra, podmaršala Karla Capp pl. Birkenstein za ministra železne brambe, dr. Friderika barona Wieserja za trgovskega ministra in veleposestnika Ernesta grofa Silva-Tarouca ministrom za poljedelstvo. Notranji minister grof Toggenburg in minister za ljudsko prehrano Höfer sta ostala na svojih mestih. Dalje imenuje za ministre dosedanjega voditelja trgovskega ministrstva dr. Viktorja Mataja, oddelnega načelnika dr. Ivana vitezja Zolgerja, sekcijskega načelnika dr. Julija Twardowski-Skrzypna in vseučiliškega profesorja dvornega svetnika dr. Iv. Horbačevskega. Minister dr. Mataja in minister dr. Horbačevski bosta vodila predela za sestavo ministrstva za socialno preskrbo in za ljudsko zdravje. Posebna naloga dr. vitezja Zolgerja pa bo, kot pravi cesar v svojem pismu ministrskemu predsedniku, pečati se od slučaja do slučaja v smislu želje ministrskega sveta in ne oziraje se na pristojnost posameznih osrednjih mest in drugih upravnih inštanca z enotno upravo takih z vojno združenih upravnih zaštev avstrijske vlade, ki se dotikajo delokroga več ministrstev. In sicer z namenom, da olajša sporazum-

ne rešitve in priprave za končna sklepanja. Njegov delokrog torej ni tak, kakor je delokrog drugih ministrov, a bo tembolj važen, ker bo imel v rokah nekak pregled nad drugimi ministrstvi.

V novem ministrstvu je 10 Nemcev in 5 Slovanov. Cwiklinski je Poljak, Zolger Slovenec, Twardowski Poljak, Horbačevsky Rusin, grof Sylva-Tarouca pa češki plemenitaš. Čehi v novem ministrstvu niso zastopani, kar vzbuja v češkem narodu do naše vlade, ki je sestavljena po ogromni večini iz Nemcev, še večje nezaupanje. Stališče Jugoslovancev napram novi vladi je jasno. Mi sicer pozdravljamo prvega Slovanca-ministra in se veselimo, da so celo na najvišjem mestu sprevideli, da tudi nam gre sedež v ministrstvu, a mi prejkosiej zahtevamo, da se popolnoma izpolni naša zahteva po združenju vseh Jugoslovanskih dežel pod Habsburžani. To našo zahtevo je načelnik Jugoslovanskega kluba dr. Korošec jasno označil v državnem zboru dne 30. maja 1917 in pri tem ostanemo. Dokler nam vlada ne ugotovi naši opravičeni narodni zahtevi, dokler nam ne da skupne narodne samouprave (avtonomije) za vse Jugoslovane, tako dolgo Jugoslovani ne morejo podpirati vlade.

Nemci so razburjeni, ker je cesar imenoval Slovanca za ministra. Da bi bil Slovenec minister, to se jim zdi nekaj popolnoma nemogočega. Mi Slovenci bi morali ostati samo hlapi in sužnji; mi bi morali samo ponižno ubogati in služiti gospodskim Nemcem, plesati tako, kakor bi nam piskali nemški zagrizenci, namestniki, glavarji, uradniki in taki, ki so privandrali k nam z namenom nam komandirati. Gospodje Nemci, tisti časi, ko vam je slovenski narod hlapčeval, ko ste nas tepli, je minul. Mi smo enakovredni z vami. Minila je tudi doba, ko je Slovenec moral samo plačevati denarni in krvni davek. Sam cesar nas je spoznal, da smo Slovenci narod, ki zasluži večje spoštovanje in zagradel je poklic našega odličnega, visokoučenega rojaka dr. vitezja Zolgerja v ministrstvo.

Dr. Ivan vitez Zolger je naš ožji štajerski rojak. Mi upamo, da bo v ministrstvu in pred samim cesarjem tolmačil želje in zahteve slovenskega ljudstva. Minister Zolger je zaveden sin slovenskega na-

roda. Dasiravno je že od nekdanj v visoki cesarski službi, vendar je vzgojil svoje otroke v krščanskem in slovenskem duhu. Slava mu! Naj se vzgledujejo po njem vsi tisti, ki na tujem, v mestih ali pa celo doma zapostavljajo in zametujejo svojo milo materne besedo.

Minister dr. Ivan vitez Zolger.

Prvi slovenski minister dr. Ivan vitez Zolger je bil rojen leta 1867 v Devini pri Slov. Bistrici na Slovenskem Štajerskem kot sin kmetijskih staršev in je torej naš ožji rojak. Leta 1894 je bil promoviran za doktorja prava ter je vstopil v službo politične uprave na Štajerskem, odkoder je prišel leta 1898 v naučno ministrstvo in leta 1902 v ministrsko predsedstvo. Leta 1907 je postal načelnik državnopravnega oddelka v ministrskem predsedstvu. To je velevažen urad, ker se v njem rešujejo vsa velika in težka vprašanja, tičeča se nagodbe z Ogrsko. Dr. vitez Zolger je postal tedaj ministerijalni tajnik in l. 1915 oddelni načelnik. Leta 1917 je dobil dr. Zolger viteški stan. Od leta 1899 je dr. vitez Zolger tudi profesor na pravnem oddelku dunajskega vseučilišča. Tudi kot pravoslovni pisatelj si je dr. Zolger pridobil velik ugled. Spisal je več razprav in knjig in je zlasti veliko in zaslužno pozornost vzbudilo njegovo delo o avstro-ogrski nagodbi, ki je izšlo leta 1911. Sploh je dr. vitez Zolger danes priznan za enega prvih učenjakov v nagodbenih stvareh.

Zakaj zahtevamo samoupravo?

Nemci ne marajo Slovencev, ne marajo nas niti ne na Dunaju niti ne v Gradcu. Dunajski župan dr. Weisskirchner vedno naglašja, da hoče varovati „nemški značaj“ mesta, v Gradcu, „dem Hauptbollwerke der Deutschen gegen die Slaven“ (glavni

* E. v. Seydlitz: Handbuch der Geographie, 1914, str. 91.

LISTEK.

Vojni spomini.

(Januš Golec.)

(Dalje.)

Z lesenimi zagozdami smo razklali po sredini debelo bukovo. Zvezali smo ga brez vsakega zrebja in napravili še streho. Razpokline ter vrzeli na strehi smo zamazali z ilovico. Stan je bil tako velik, da se je v njem lahko sedelo ter čepelo, a ne stalo. Razsvetljevalo ga ni prav nobeno okno; le vhod je imel, da se je lahko zlezlo vanj po vseh štirih. Pred vhod sem nabil odejo, da smo lahko plazili ven ter noter in da nam veter ni preveč navrtal snega. V kotu te prazgodovinske enostavne kolibe sem izdelal luknjo, ki je imela na prosto ozko zvezo. Ta dolbina nam je nadomestovala peč. Iz tega pečnjaka se je kadilo po bajti, da smo vsi zevali in se solzili. Krog peči sem pustil zavaliti štiri hlode, ki bi nam naj služili za stolce in mizo. Se po dolgem smo naložili hlobovja, da bi vsaj ne spali na golih tleh. In luč, skromno luč nam je podarjal podnevu in ponoči vedno plapoloč plamen ognja.

Tako opremljen je bil naš stan, v katerem smo bivali blizu en mesec. Za silo nas je zadovoljeval, le nekaj hib ga je pačilo, ki pa jih nismo mogli odstraniti. Med v stene naloženim hlobovjem so se prikazovale od dne do dne večje vrzeli. Sveži les se je vsušal vsled kurjave, skozi špranje nam je podil veter sneg v bajto. Večkrat sem mašil po cele dneve še stenske luknje s papirjem, ki so nam ga bili poslali, da bi se v njega oblačili in obuvali. Nisem se hudoval radi tega opravila, ki mi je postalo sčasom edine razvedrilo in zabava. Bolj pomisleka vredne

ne gozdenke razpokline so bile one v stropu. Teh ni bilo mogoče zadelati s papirjem, ker je snežilo neprestano. Mazal sem jih z ilovico. Po dnevu sem zamazal, ponoči se je ilovica osušila in popadala iz lukenj. Močno smo kurili v kočuri, vsled toplote se je topil sneg na strehi in po nas je dežilo po cele noči. Stiskali smo se iz kota v kot, pa povsod nas je namočilo, da smo se lahko presušali pri ognju celi dan.

Ce se je že godilo tako pasje slabo nam častnikom, kaj je še le pretrpelo ubogo moštvo, ki je zimovalo čisto na prostem brez lesenih kočur. Mraz je bil tako oster, da je vojak, ki je le pol ure stal na straži, zmrazil, da se ni nikdar več prebudil. Eno noč nam je zmrazilo pri eni kompaniji deset vojakov. Opazoval sem Ruse, ki so tudi razpostavljali straže. Vsak ruski stražnik se je vedno gibal na straži, je neprestano poskakoval, brcal z nogami ter suval z rokami na vse strani. S tem neprestanim gibanjem si je pogreval ude, da ni zmrazil. Naši siromaki pa so stali na straži mirno pribito kot stori, dokler jih niso izmenjali ali pa jo je marsikateri potegnil kar na drug svet, kjer je več vročine nego mraza. Zima nam je takrat pobrala več moštva kot sovražnik.

Se eno drugo napravo moram omeniti, katero so uvedli na onih hribih prvič tudi pri polkih, nemreč — telefon! Moj Bog! Kaj bi počeli sedaj v vojni brez telefona? Mi smo pa bojevali skrajna najljutejše bitke te svetovne vojne brez te velevažne naprave. Povelja so se raznašala ter prejemala le po takozvanih ordonancih. Kolikokrat se je pripetilo, da je bil tak ordonanc na poti s poveljem od enega oddelka do drugega od sovražnika ubit. Dana važna povelja se niso prenesla.

Pa že od začetka vojske smo vozili seboj na municijskih vozovih štirivoglate skutljice. Živa duša ni znala, se ni zmenila, kaj da pravzaprav hranijo ti zabojčki. Nič drugega niso vsebovali kot — tele-

fon. Na teh hribih se nas je šele opozorilo, da vozarimo že skozi mesece seboj oni velevažni jezik in sluh v moderni vojni — telefon. V sneženih postojankah nad Zdynijo smo potegnili prvič od polkovnega štaba do posameznih bataljonov telefonske žice. Stab pa se je zvezal zopet z brigado in divizijo.

Sedaj smo vsaj znali, kdo nam velevala in kaj nam je storiti. Povem pa tudi, da se v vojni nisem jezil zavoljo nobene naprave tako kot zavoljo — telefona! Poprej sem vsaj v noči mirno spal, nikdo me ni budil in klical na razgovor. Odkar smo pa napejlali telefon, so vso noč dudali in nas klicali: „En gospod od štaba k telefonu!“ Pri višjih komandah je bilo nastavljenih bogzna koliko častnikov pri telefonski službi, pri nas pa samo par. Tatovi potrebnega miru so nas najrajše vznemirjali in budili v noči. Za vsako malenkost je moral eden izmed nas vstajati in kramljati z gospodskom pri diviziji, da se ta ni preveč dolgočasil v ponočnih urah. Zahvaljen Bog, da sem rešen za vselej telefona!

Dobrih 14 dni smo živeli z Rusi v medsebojni slogi brez nepotrebnega streljanja in prask. Sam zlodej je podpihnil Ruse, da so začeli uhajati iz svojih postojank navzdol v vas Zdynijo. Tukaj so izmikali kmetom živino, svinje ter kure in tirali plen v svoje zakope. Za ta ruski pohlep po tujem blagu so izvedeli tudi naši predstojniki. Zaukazali so nam: Roparje vsikdar postreliti, vjeti ali vsaj prepoditi pravočasno!

Da se izvrši to povelje, smo bili prisiljeni, pošiljati v vas patrolje. To kobacanje po celem dovtatnem snegu je bila nova muka za naše moštvo. Pridno smo razpošiljali patrolje; a uspeh je bila ena velika ničla. Brž ko so zapazili Rusi, da se spuščajo naši v vas, so jo odkurili takoj nazaj na svoj hrib. Komaj so ostavili naši selo, ropal je zopet drzni sovražnik po hišah in bajtah.

Divizija je tirjala od nas dan na dan ruske ta-

ardnjavi Nemcev zoper Slovence) niso pustili niti ne slovenskih govorov v cerkvi razen beguncem. Velike sitnosti so imeli prireditelji slovenskih zabav, in v zadnjem času se je cel Gradec pohujševal, ker so nekatere stranke dobile po pomoči kavine karte z dvojnimi, torej tudi s slovenskim besedilom. Groza!

Nemci nas torej ne marajo, a da bi bili Nemci za-se in mi za-se, to se pravi, da bi mi Jugoslavo imeli avtonomijo, tega pa tudi nečejo. Toda vsak treznomislec človek mora spoznati, da tako ne more več iti dalje. Razmere med nami in Nemci se morajo izpremeniti. Ni mogoče, da bi nas po vojski še dalje izzivala ptujška mestna družba s svojim Ornikom, Linhartom, Slavicom itd. Ni mogoče, da bi Súdmarka in Schulverein še dalje ogrožala naš narodni obstoj! Mi sicer nečemo nobenega, pa prav nobenega nemškega otroka, a tudi niti en slovenski otrok se ne sme izgubiti v nemškiholah. Kar spada k vaši kulturi, to imejte, Nemci, le sami. Kar pa je naše, to mora tudi ostati naše. Tudi tega nečemo Slovenci, da bi nas po vojski še dalje sekiralo nemško uradništvo. To je izključeno. Raznih obubožanih nam sovražnih grofov, baronov, vitezov, „plemenitih von“ in „kurzovcev“ je naše dobro ljudstvo do grla sito. Naš kruh jedo, a z nami nečejo čutiti, zato naj grede tja, kamor spadajo.

Slovenci hočemo po vojski imeti mir tudi s svojimi sosedi. To pa je mogoče samo s tem, če dobi naš narod avtonomijo. To je vsakemu jasno, zato se domo zavzemali in borili za avtonomijo tako dolgo, da jo dobimo. Pisec teh vrst biva med ljudstvom in vsak dan občuje z ljudstvom, zato ve, kako naš narod hrepeni po tistem času, ko bo prost nam nasprotnih, nadutih uradnikov! Zato je ljudstvo neizmerno navdušeno za samoupravo. In na Slovenskem ni več mogoč narodnjak, ki bi bil proti avtonomiji. Enako navdušeni so naši vojaki po frontah. Njih narodni ponos se je visoko povzdignil. Pred par dnevi mi je pisal eden med drugim te-le besede: „Upam na boljše čase za Slovence in sploh za Jugoslavo. Dovolj časa je bil naš narod v suženjstvu in pod nadvlado tujih narodov. Toda vojna nas je prebudila. Bog daj, da bi minuli kruti vojni časi in bi mi Slovenci živeli v naši mili avtonomni domovini pod vladjo blagega cesarja Karla!“ Nemci, čujte besede našega vojaka: „vojna nas je prebudila!“ Da, vojna je nas prebudila, vojna je silno povzdignila narodno zavest; naši vrli sinovi se v tej vojni izvrstno borijo in kot plačilo za zvestobo hočemo in moramo mi imeti narodno avtonomijo.

Kdo je v službi nasprotnikom?

Razmere pred in med vojsko, ko so se naši narodni nasprotniki kakor stekli vrgli na slovensko ljudstvo ter mučili in zapirali njegove najboljše sinove, blatili ga in obrekovali, kratili mu vsako naj-nostavnejšo pravico ter grozili s še hujšimi nasilji, so našim voditeljem in ljudstvu samemu odprle oči. Nedvomno so te razmere pokazale, da je sedanji položaj našega naroda nevzdržljiv, da mu je v njem nemogoč razvoj in obstoj, da nima od Nemcev in od vlade, ki je popolnoma zaslužjena najstrastnejšim nemškim hujskačem in nestrpnim, nobene pravice

binske vjetnike, pa smo gladili one gospode s tolažbo: Naj potrpijo, ker hodijo tudi Rusi po dveh in imajo oči! Predstojniki so si razlagali naše izgovore na drugo plat: da mi ne patruliramo, ampak čepimo mirno v svojih postojankah, ne meneč se za roparstvo kradljivca Rusa. Zapovedali so majorju, da mora poslati v vas za celo noč najzanesljivejšega ohranja s 60 možmi, da stražijo in pretaknejo celo selo. Major je poveril to težavno in nevarno nalogo seve — meni!

Sem si odbral 60 mož, same udane Slovence, ki so mi sledili prostovoljno in bili veseli, da so bode v vasi skozi noč vsaj do dobra ogreli. Vzal sem s seboj tudi nekaj raket, katere sem hotel spustiti v zrak, če bi nas Rusi slučajno napadli, da mi prihitijo pomoč od naše strani.

V zimsko večernem mraku smo se podali na to pot. Vas leži v dolini tako blizu, da bi dokljali iz hriba v njo prav lahko. Mi smo pa rili in razmetavali sneg 2½ ure, predno smo dosegli prve hiše. 40 mož je zasedlo obzidje krog cerkve, katere je bilo še najbolj pripravno za obrambo; z 20 vojakov sem se pa podal po vasi, da bi iztkal za Rusi. Vse do zadnje bajte smo pretaknili; niti eden Moskal se ni potikal tedaj po vasi.

Po končani patrulji sem se vrnil v župnišče k že omenjeni župnikovi družini, kjer se me nad vse gostoljubno sprejeli. Gospa mi je pravila, da se je mudil pred dobre pol ure pri njih z močne patrulje ruski praporščak, ki je pa popihal, kakor hitre se mu javili vojaki naš prihod.

Nato smo se prepatrulirali vsake druge ure celo vas brez najmanjšega uspeha. Mene je lomila nevolja, ker se nismo srečali z nobenim Rusom; vojaki so bili zadovoljni, ker so dobili pe bajtah dobrega Krompirja in so se pogreli.

Ob 7. uri zjutraj smo se podali za mučen perat. Dospeli smo do naših postojank neovirane in nezamotene od sovražnika. Prvi od naših častnikov, ki

pričakovati, saj niti tega, kar nam temeljne postavbe naše države jamčijo pravice, neče dati. Se črv v prahu, vsaka stvar božja ima svoje pravice, za nas pa jih ne bi bilo? Vsaka stvar brani svoje življenje, svoj obstoj, in mi, naš slovenski narod tega ne bi smel? Zvesto je dajal naš narod državi vse, kar ji je dolžan in še več, ali nima zato tudi on kake pravice v njej, ali nima on od države ničesar tirjati?! Da bi se mogel svobodno razvijati v avstrijski državi, da bi mogel si pripraviti boljšo bodočnost, da bi nehali vedni boji z Nemci in Madžari za obstoj, da bi torej prišli mirnejši časi brez narodnih bojev, zato so naši zastopniki dne 30. junija 1917 ob otvoritvi državnega zbora izjavili, da je naša poglavitna zahteva: Slovensko-hrvatski narod naj se združi v eno državno skupino, katere vladar bodi naš cesar Karol I. Svoje sreče išče ta narod pod žezlom habsburških vladarjev, a ne kot hlapec drugih, slučajno večjih narodov, ampak kot enakovreden brat drugih avstrijskih narodov. Svoje domače razmere, svoje urade in Sole, svoje gospodarstvo hoče sam voditi in upravljati. To je nekaj tako naravnega in pravičnega, da se le nespamet in hudobna volja mora nad tem spodtikati. Kar je osebna svoboda za posameznega človeka, to je narodna svoboda za celi narod. Odpravljen je suženjski stan med ljudmi, naj ne bo tudi brezpravnih, zaslužjenih narodov, naj se tudi narodom podeli možnost za svobodni razvoj.

Ker pa nasprotniki stvarnih ugovorov zoper združitev vseh po raznih deželah razkosanih delov našega naroda nimajo in seveda ne morejo imeti, zato pa prihajajo po svoji stari navadi s sumničeni, podtikani in obrekovanji. Ker nasprotniki Nemčije, Francozi in Angleži, pravijo, da zahtevajo, naj se tudi malim narodom da svoboda, samoodločitev, trdijo naši ljubi nemškutarji, da smo mi v službi naših sovražnikov, Francozov in Angležev. Če ti kaj pametnega in pravičnega zahtevajo, ali je potem v njihovi službi, če tudi to zahteva, ker je tako prav in pametno? Če bi sovražniki rekli: sneg je bel, ali je v njihovi službi, kdor bi tudi isto trdil? Potem je pa tudi v angleški službi nemški cesar Viljem, ki je o veliki noči letos naznanil, da hoče, da se nemška, pruska ustava demokratizira, ljudstvu da več pravice in večji upliv na vlado kot dosedajna ententa, Francozi in Angleži zahtevajo isto! G. Linhart od „Stajersa“, primi na prihodnjem zborovanju Viljema pruskega za ušesa, ker je — po čudni zahtevi svoje pameti — v službi svojih največjih sovražnikov, saj zahteva, hoče isto kot oni. V isti službi sovražnikov je potem tudi večina nemškega državnega zbora, ker zahteva, naj se ustava v Nemčiji spremeni tako, da bode ljudstvo imelo v javnih zadevah moč in upliv. Ravno ista pa je zahteva sovražnikov. V angleški službi je potem tudi naš cesar, ker hoče dati ljudstvu več pravice in narodom enakopravnost, kar hočejo tudi sovražniki, da se zgodi. V angleški službi je potem tudi naša vlada, ker zahteva, da mora — ne lastni narodi, ampak — Albanija postati samostojna, ljudstvu albanskemu se mora dati svoboda in prost razvoj. In mi ne zahtevamo ničesar drugega, kakor zahteva naša vlada za Albanijo, razun da hočemo biti v Avstriji in pod habsburškim vladarjem. Kar hoče naša vlada priboriti z velikimi žrtvami tujemu, divjemu narodu brez enotnega jezika in brez kulture, to vendar gre po vsej pravici tudi nam. V službi sovražnikov so tisti Nemci in njih podrepniki, ki hočejo obdržati krivične razmere v Avstriji, ki hočejo

nas je srečal, je bil nadporočnik, bataljonski adjutant. Radovedno me je vprašal: Kako se nam je godilo? Pa sem ga potegnil, češ: Da so nas Rusi potipali in izgubil sem štiri mrtve. Klali in streljali smo se, da groza in strah! Nadporočnik je še menil, zakaj nisem spustil raket, ker bi mi bila prišla na pomoč kar cela kompanija. Smehoma sem mu še raztolmačil, da so mi padle rakete v sneg, se zmočile in se niso hoteli užgati. Nato sva se ločila, on k bataljonu, jaz k polkovnemu Stabu.

Doma sem pa povedal vse pe resnici, da nismo videli, ne vjeli prav ničesar. Črna kuga! Ta blebetavi nadporočnik je raztrebil moje povest v strašnih slikah svojemu majorju, ki je na mestu telefoniral to moje izmišljene junaštve gospodu brigadirju, mojemu dobremu prijatelju — Haussteinu.

Seveda je prejel general tudi od regimenta resnično poročilo o ničevem pohodu. Gospod pri brigadi je primerjal obe poročili in hajd z menoj na raport! Saperlot! Grelo me je, ko sem korecal pred samega generala, ki me je že pestil in mrovaril dvakrat. Prepričan ter uverjen sem bil, da tokrat se ne izmuznem brez kazni.

Govoril sem pri raportu po resnici brez izgovora in kake olepšave. Rohnel je gospod v mene po lintersko in me zmerjal za blebetavo baburo, ki ne zasluži naslova: vojni kurat. Tako je kričal in besnel, da je v jezi pozabil me kaznovati. Proti koncu te nezabne generalske pridige, kateri bi imela kot pečat slediti ostra kazen, so poklicali generala k telefonu. Oh, kako sem se oddahnil, ke je stopil gospod v drugo sobo; jaz pa smuk skozi drugi čuri na — preste...

Dospelvi v domačo kolibo, me je že čakal tatkaj major od bataljona, ki je bil telefoniral moje lahkomišelnost izmišljotino brigadi. Zehtal in pral me je že ta, ne pe bratske, ampak prav na ostre, predstojniške ubrane.

slabejše tlačiti, jim vzeti jezik na zemlji, kar je zoper božje, nanavne in državne postavbe. Dokler bodo Nemci in Madžari take krivične razmere hoteli ohraniti v Avstriji, tako dolgo bodo se sovražniki hoteli vmešavati v naše avstrijske razmere, tako dolgo je otežkočeno deajo za mir. Če pa bodo avstrijski narodi dobili pravice, ki jim grejo, če bodo svobodni in jim bo omogočen vsestranski razvoj, in močnejši narodi ne bodo manjših in slabejših stiskali, potem sovražniki ne bodo imeli povoda, se v naše razmere vtikati, ugled Avstrije se bo vzdignil, njeni narodi ji bodo udani in zvesti, ker jim ni več mačeha, ampak mati, ki ljubi vse svoje otroke enako, njena moč bo rasla, spoštovana in upoštevana bo v krogu svetovnih držav. Če torej zahtevamo svobodo za svoj narod, ni to zahteva, ki je koristna samo za naš narod, ampak je tudi v korist Avstrije, v korist stalnemu miru med narodi in državami. Če bodo narodi v Avstriji svobodni in zadovoljni, bode na Avstriji imel celi svet vzgled, da je — kakor je zapisano nad vhomom v cesarski grad na Dunaju — pravičnost temelj državam. Naša zahteva ni torej v službi sovražnikov, ampak v službi Avstrije in pravičnosti.

Naše žrtve za domovino.

Dne 2. julija smo z vojaško častno četo pokopali 20letnega fanta Franca Jurjoviča iz Paričnjaka pri Kapeli blizu Radgone. Umrl je bil zaveden katoliško-narodni Slovenec. Lahka mu naj bo domača slovenska zemljica!

Dne 7. avgusta je Zemljičeva obitelj v Skorišnjaku pri Leskovcu dobila poročilo, da je sin, oziroma brat, dne 28. julija ob ¼12. uri ponoči na rumunski fronti, na sedmograških hribih, položil svoje mlado, nadebudo življenje na oltar ljube domovine. Sovražna granata mu je predrila njegovo mlado dobro srce. Izdihnil je z vsklikom „Jesus.“ Bridka izguba za vse. Saj je bil ponos in upanje dobrih staršev, ud Marijine družbe, Bralnega društva, kjer je tudi v igrah nastopil. Ljubi Bog ga je vzel k sebi, da bi mu prihranil nadaljno trpljenje. Tako pa, Jože, spavaj sladko v tuji zemlji! Čeprav Ti ne bo ljubeča roka sadila rožice na prezgodnji grob, čeprav ga ne bodo močile solze ljubečih src, ga bo vendar kinčala zelena lavorika. Rojen si bil v slovenski zeleni Stajerski, sedaj počivaš pa na visokih zelenih ogrskih gorah.

Nepričakovano hūd udarec je zadel soprogo krojaškega mojstra Ano Petek v Vodrancih pri Sv. Bolfenku na Kogu. Padel ji je dne 2. t. m. njen mož, star 45 let. Bil je zelo priljubljen pri svojih domačih, kajti bil je dober in skrben gospodar in priden krojaški mojster. Zapušča ženo s petimi nepreskrbljenimi otroki. Stotnijski poveljnik je poslal vdovi ljubeznjivo pismo, v katerem hvali padlega kot vrliga slovenskega junaka. Poslal ji je znesek 210 K, katere so zbrali častniki in tovariši padlega.

Od strupenega plina zadet je padel dne 13. maja t. l. junaške smrti za cesarja in domovino na italijanskem bojišču v najlepši mladeniški dobi 20 let posestniški sin Gregor Konečnik iz Smihela nad Mozirjem. Bil je blagega in miloljubnega značaja. Bil je izobražen mladenič. Njegovo veselje je bilo čitati dobre knjige in časnike.

Komaj me je izpustil ta, je lopnil po meni z ukorom naš major, poveljnik regimenta.

Tri jezične kolajne so mi obesili en dan, ker sem gazil kot volk po snegu, bedel celo noč in patruliral vestno, da bi mi ne bila ušla niti miš. Dobro, da sem bolj lahkomišelnost odpuščiva srea, sicer bi bil utonil v zamerljivosti vsled treh predstojniških batin. Oduševam gospodom, da me le zaprli niso. One nepremišljene farbarije pa se pozneje nisem kesal, ker je rodila ta hvalevredni sad, da me niso več podili v sneg, v noč na patrulje lovit roparskih Rusov.

Za dva dni po tem dogodku so zapovedali višji gospodje, da mora drug, bolj resnicoljuben častnik s patruljo pri belem dnevu v selo. Opaziti je bilo, da so si izkopali Rusi iz postojank do prve hiše v selu predor pod snegom. Ta hiša je bila pozidana nekaj korakov izven vasi bolj na samem. Kakih 80 Rusov se je prikradlo po sneženem predoru v hišo. Naš nadporočnik je udri za njimi, da jih obkolji in zajame v samo nastavljeni pasti. Res, posrečilo se mu je, da je došel neopažen do hiše. Stojč skoraj na cilju, da ujame celo tolpo reparjev, je napravil v neprevidnosti napako, ki je imela strašne posledice. Mesto da bi hišo obkolil in pozval sovražnika k predaji, se je podal s patruljo v hišo. V trenutku, ko so stopili naši v vežo, se je priklatil po predoru s hriba močan sovražen oddelek, ki se je ovil bliskoma okrog hiše.

Vnel se je sedaj srdit boj, klanje in zaorilo je vpitje kot nekoč pri Grodeku. Rusi in mi smo se pa vsuli radovedno na postojanke, da si ogledamo izid tega izvanredno čudnega spopada. Strelci so sikali iz in v hišo, udrihanje s puškinimi kopiti in krik borečih ter umirajočih je odmeval daleč na okrog. Rusi, ki so bili v hiši, se niso predali, pa tudi naši ne. Sovražnik, ki je obkoljeval hišo, je streljal pri oknu, pe hiši pa so se zbačali ter pehali naši in Rusi z bajoneti.